

1. UVOD

a) Predmet istraživanja

Predmet istraživanja ovog specijalističkog rada je razmatranje problematike primjene Međunarodnih računovodstvenih standarda i Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja prilikom izrade finansijskih izvještaja, odnosno vrednovanje bilansnih pozicija u skladu sa MRS i MSFI.

Smisao upotrebe Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja i Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja je da finansijski uređaji budu uporedivi na globalnom nivou radi lakšeg nastupa privrednih subjekata na internacionalom tržištu.

Shodno navedenom ovo istraživanje je usmjereno na izradu finansijskih izvještaja usklađenih sa Zakonskim propisima na teritoriju FBiH koji su na snazi u vrijeme izrade ovog rada, a isti ti zakonski propisi (Zakon o računovodstvu i reviziji Sl. novine FBiH 83/09) nalažu od 01.01.2010. godine primjenu Međunarodnih računovodstvenih standarda i Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja.

b) Naučni cilj istraživanja

Osnovni cilj ovog specijalističkog rada je doprinos razvoju teorijsko – praktičnog instrumentarija za izradu, prezentovanje finansijskih izvještaja i njihovu uporebu u praksi kako na lokalnom tako i na globalnom nivou .

Finansijsko izvještavanje, tokom dužeg vremenskog razdoblja, doživjelo je temeljne promjene sa ciljem stvaranja kvalitetnijih finansijskih izvještaja i skladu sa zahtjevima modernog računovodstva i prihvaćenim standardima finansijskog izvještavanja. Potreba za izjednačavanjem bilansnih pozicija u sastavljanju, prezentaciji i objavljivanju finansijskih izvještaja stvorila se kao obveza ako se na međunarodnoj sceni želi postići određeni stepen harmonizacije i standardizacije finansijskog izvještavanja. U takvom ozračju nastoji se omogućiti jedinstveno sastavljanje finansijskih izvještaja bez obzira na prostornu udaljenost, nacionalnu razvijenost, jezične barijere ili stepen internetizacije. Spomenuti problem na globalnom nivou djelomično je riješen uvođenjem MSFI-a koji su vremenom pokazali određene manjkavosti i slabosti, te neadekvatnost u primjeni na određena trgovačka društva posebno na poslovne subjekte organizovane kao mala ili srednja trgovačka društva. Izrada finansijskih izvještaja oduvijek je bila od vitalnog značenja za sva trgovačka društva pomoću kojih se omogućuje prepoznavanje i diferenciranje poslovnih subjekata na finansijskim tržištima. Zamišljena računovodstvena poboljšanja prvobitno su bila uočljiva kroz uvođenje MRS-eva, a zatim kroz izradu i zamjenu sa MSFI-ma Uspoređujući obavezu uvođenja standarda finansijskog izvještavanja npr. u BiH-u RH i Sloveniji sa zemljama u makroregiji-EU27 dolazi se do ključnih zaključka koji zahtijevaju detaljnije elaboriranje naglašavajući razlike u njihovoj primjeni.

c) Osnovne naučne hipoteze

Hipoteza je bitan dio – element i okosnica naučne zamisli i saznanja svakog istraživanja. Nakon utvrđivanja predmeta, problema i ciljeva istraživanja utvrđuje se hipoteza kao logičan i nužan slijed misaonih radnji i postupaka u projektu istraživanja. Hipoteza je u osnovi ideja za koju vjerujemo da će dovesti do rješenja problema. Znači hipoteza je određena pretpostavka i

još neprovjereni sud za koji pretpostavljamo da je istinit. Pomoću toga suda možemo tumačiti i objašnjavati niz određenih činjenica. Hipoteza se najčešće definiše kao misaona pretpostavka u obliku pojmova i stavova o mogućim činjenicama budućeg saznanja o još neotkrivenim svojstvima, odnosima, uslovima nastanka promjena ili razvoja.¹

Na osnovu gore navedenog ovaj rad polazi od slijedećih hipoteza:

- Primjena Međunarodnih računovodstvenih standarda i Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja prilikom izrade finansijskih izvještaja omogućava razumljivost i upotrebu istih na globalnom nivou.
- Finansijski izvještaji u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima i Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja doprinose lakšem učešću pravnog subjekta na internacionalnom nivou i samom unapređenju njegove pozicije.
- Finansijski izvještaji sastavljaju se na temelju dobro poznatih računovodstvenih politika koje trebaju biti odraz njihove konzistentne primjene kako bi podaci dati u finansijskim izvještajima bili međusobno analitični i usporedivi.

d) Naučne metode

Prilikom izrade ovog specijalističkog rada korištene su opšte naučne metode i to:

- opšta naučna metoda modeliranja
- opšta naučna metoda dedukcije, indukcije i sinteze
- opšta naučna metoda analize problema
- komparativna metoda
- metoda statičke analize

Nevedene metode su kombinovano korištene i takva kombinacija je doprinijela uspješnom završetku ovog specijalističkog rada.

e) Struktura rada

Ovaj rad se sastoji od uvoda i tri zasebne dijela.

Prvi dio rada je sastavljen iz dva dijela, u kojima se prezentuju Međunarodni računovodstveni standardi i to 29 standarda (MRS 1, 2, 7, 8, 10, 11, 12, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 23, 24, 26, 27, 28, 29, 31, 32, 33, 34, 36, 37, 38, 39, 40, 41) trenutno prevedenih i prilagođenih našem području od strane Saveza računovođa i revizora FBiH, i Međunarodni standardi finansijskog izvještavanja i to 8 standarda (MSFI 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8) koji su prevedeni i prilagođeni našem području od strane saveza računovođa i revizora FBiH.

U drugom dijelu rada je prezentovan osnovni set finansijskih izvještaja i prikazana sama izrada finansijskih izvještaja i vrednovanje bilansnih pozicija prilikom izrade finansijskih izvještaja.

U trećem dijelu Specijalističkog rada prezentovan je set finansijskih izvještaja na praktičnom primjeru iz prakse.

Računovodstvene politike mijenjaju se samo kada to zahtijevaju Međunarodni standardi finansijskog izvještavanja.²

¹ Lukić S., DOKTORSKI RAD – Faktori uspješ. sanacije i restrukturiranja privatizovanih preduzeća u RS, Apeiron, Banja Luka, 2008, st. 9.

² Mijoč I., Računovodstvena načela i standardi (MSFI i MRS), Ekonomski Fakultet u Osijeku

1.1. Računovodstvena načela i računovodstvene politike

Računovodstvene politike mijenjaju se samo kada to zahtijevaju Međunarodni standardi finansijskog izvještavanja.³

Svrha računovodstvenih politika su:

- pružiti osnovu za izradu finansijskih izvještaja koji osiguravaju informacije o finansijskom položaju, uspješnosti poslovanja i promjeni finansijskog položaja,
- osigurati primjenu svakog zahtjeva iz primijenjenog Međunarodnog standarda finansijskog izvještavanja i Međunarodnog računovodstvenog standarda i odabrana računovodstvena politika mora omogućiti izradu temeljnih finansijskih izvještaja na temelju obilježja iz opšeprihvaćenih načela.

Računovodstvene politike temelje se na slijedećim kriterijima:

- nastanak događaja,
- neograničenost vremenskog poslovanja
- opreznost (prudencijalnost) i
- međusobna usporedivost.

Sve poslovne transakcije evidentiraju se prema načelu nastanka zbog vjerovanja u neograničenost vremenskog poslovanja trgovačkog društva uz opreznost u procjeni rizika poslovanja tako da imovina i prihodi nisu aprecirani, a obaveze i rashodi deprecirani konzistentno za cijelo vrijeme poslovanja poslovnog subjekta.

Finansijsko računovodstvo je koncentrisano na izvještavanje eksternih korisnika. Ono mjeri i evidentira poslovne transakcije i pruža finansijske izvještaje koji su bazirani na usvojenim računovodstvenim načelima i standardima. Menadžeri su odgovorni za tačnost finansijskih izvještaja.⁴

Računovodstvena načela, ili kako se još nazivaju računovodstvene pretpostavke ili koncepti, nastala su kao rezultat potrebe za ujednačavanjem računovodstvenih pravila i postupaka u iskazivanju stanja imovine i njenih izvora, kao i prihoda, rashoda i finansijskog rezultata na međunarodnom nivou. Među osnovna računovodstvena načela ubrajaju se slijedeća:⁵

- Načelo nastanka događaja koje podrazumijeva da se učinci transakcija i ostalih događaja koji se prate knjigovodstveno, priznaju onda kada nastanu.
- Načelo neograničenog vremena poslovanja podrazumijeva da se računovodstveni i finansijski izvještaji sastavljaju pod pretpostavkom da će subjekt trajno poslovati.
- Načelo subjekta polazi od toga da se računovodstvo preduzeća vodi za subjekte, a ne za osobe u čijem su vlasništvu, koje rukovode ili su na neki drugi način povezani.
- Načelo opreznosti podrazumijeva da se prihodi priznaju kada su razumno sigurni, a rashodi kada su razumno mogući.
- Načelo značajnosti polazi od toga da se bilježe i objavljuju svi značajni događaji, dok se nevažni zanemaruju.

³ Mijoč I., Računovodstvena načela i standardi (MSFI i MRS), Ekonomski Fakultet u Osijeku

⁴ Bašić M. i I Popić, Troškovno računovodstvo – Praktikum, Sarajevo, 2005. godina, strana 11

⁵ Mijoč I., Računovodstvena načela i standardi (MSFI i MRS), Ekonomski Fakultet u Osijeku